

Fr. B. Kroutzwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

R 2079

16. aastakäit.

Ulfil number 30 kop.

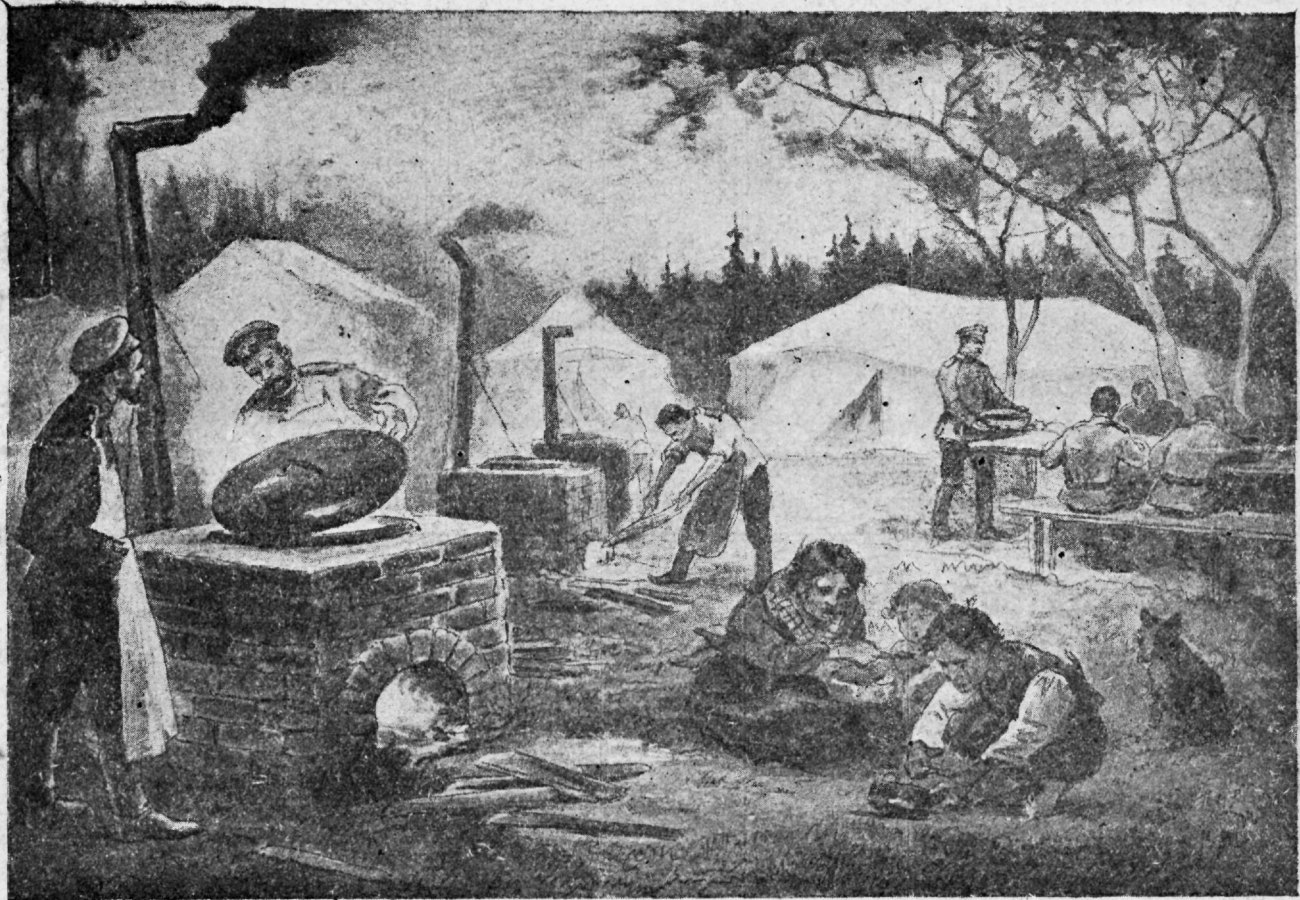

Meie Mats

Nr. 161.

Laupäeval, 16. (29.) septembril 1917.

Nr. 161.

Sõjameeste köök. Jatkub toitu ja sõjapõgenejatele.

„Meie Matsi“

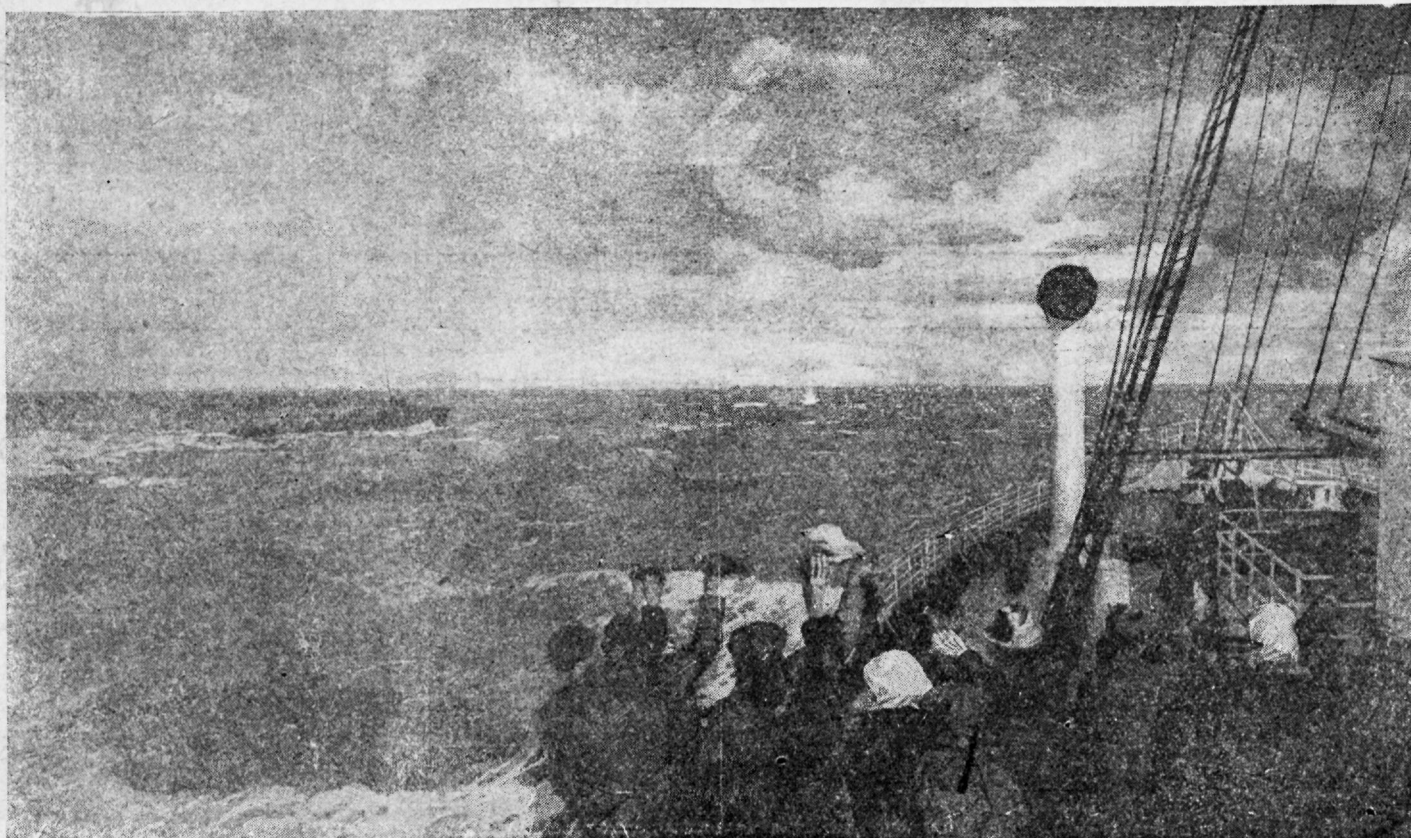
laupäev. Aadressi muutmise eest 30 kop. Aadressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist aadressi nr. teatada.

tellimiste vastuvõtmine vältab edasi.

Tellimise hind kättesaamisel aastaks 10 rbl., 6 kuu eest 6 rbl., 3 kuu eest 3 rbl. Ühe kuu eest 1 rbl. Toimetusest ise ära viies: aastaks 8 rbl., 6 kuu eest 4 r. 50 k., 3 kuu eest 2 rbl. 50 k. Ilmub iga

Toimetus ja talitus:

Sarju ja Rüütli uulitsa nurgal nr. 46/15 Tallinnas, „Tea d u s e“ raamatulaupluses.

Grappooletu laewa reisiijad terwitawad Inglise miinhäwitajat, kes neid waenlase weeluse paadi käest päästis.

Uus paradis.

Ewald Gerhard Seeligeri roman. (Järg 7).

Fritz istus naabrilaua juurde.

"Teie peate itka sellest kinnil" tähendas ta muheledes.

"Jlus aeg lõpeb pea. Teie lähete lootfi seltsis maale."

"Mis?" mõirgas Louis Reimers täie suuga. "Kas olete hulluks läinud? Teie tahate mind siin maale saata? Roh, selle supi soolan ma teile küll veel ära."

Ja ta jooksis wälja ning ronis silla peale, kus oma ohwitseridega sõjandu pidas. Siis tõi ta rewolwri ja pistis selle püetaskusse.

Fritz sõi kõhu täis ja ilmus Bogelsangi seltsis alles siis silla peale, kui lootsipeat juba nähtawale tuli.

Louis Reimers hoidis parema käe alati püetaskus, kus tal rewolwer seifis.

"Head reifil" ütles lootsi, kergitas mütti ja läts alla eesdeki peale.

Lootsipeat jõudis laewa juurde, Louis Reimers lastis laewa kinni pidada ja lootsi ronis rebelit mööda alla. Rohke sellejärele libises paat "Norderfandi" juurde, wõttis ta sealt lootfi peale ja libises siis tulesaewa poole, mis — punane wärwi poolest — hommikupäikele käes lainetel kiikus.

"Täis jdiil" lamandas Louis Reimers, ilma et tätt taskust oleks wälja wõtnud.

"Stoppl" lamandas Bogelsang ja astus silla äärde.

Silmapiill ilmus kari mehi. Mõlemad ohwitserid nabiti lohe kinni. Ka "Norderfandi" peal, kus Hans Grottrian juhatusel oma kätte wõtnud, kordus see sama manöwer.

"Mätsl" mõirgas Louis Reimers ja wõttis rewolwri wälja.

Ta ei lastnud, aga kallalekippujad taganesid.

Ainult Fritz ei kartnud, waid astus tema juurde. Käes oli tal kitsas paber, mille ta rewolwrisuu ette hoidis.

"Serra Reimers!" ütles ta naeratades. "Mõelge asja üle küpselt järele, enne kui lasete. Siin on tshelt 10,000 marga peale. Wõin selle raha teile ka sularahas maksta. Aga selle saate ainult, kui lohe Hamburgi reifste. Muidugi ühes oma lüue seltsimehega!"

Rewolwritoru wajuš pillkamisi tsheti ees maha.

"Ei wõil" oigas Reimers. "Ma ei tohi loha pealt lah-kuda, muidu kaotan patendi. Lähem lohtu kätte, kui waba-tahtlikult lahtun."

"Aga wägitwaldselt?" naeris Fritz. "Teie peale ei tohi mingiugust warju langeda. Aga kindel olgu, et õhusse lasete! Sabate teie tedagi, muutub tshelt ääditaks!"

Meheed nihkusid uueste lähemale.

"Mätsl" mõirgas Reimers teist korda, tõstis rewolwri otša õhkekohe taewa poole ja lastis luus pauku wastu taewast.

Fritz Blashke pistis nüüd rahustawa paberi tema taskusse.

Siis haarati Louis Reimersist kinni ja tassiti ta ees-dekile. Mõlemad ohwitserid olid tal juba all.

"Teie alatud koerad!" kšendas Louis Reimers Fritz Blashkele ja Bogelsangile üles ning wehles kättega, kuid teda ei arwatud wastuse wääriks.

Üts, tats, kolm olid nad wäljaspool laewa. Paat libises "Norderfandi" juurde, kus mäts samasugune olnud, kuid veel siledamalt läinud. Madrused, kes neid toonud, lätsid "Norderfandi" peale ja nüüd olid seitse sõpra jälle koos.

Se oma kätte jõuga jõudsid nad lestpäewal Cuxhavenisse, kui "Selga" ja "Norderfand" Bogelsangi ja Grottriani juhatusel ju ammu Helgolandist mööda olid jõudnud.

Louis Reimers andis mätsu Hamburgis teada. See

Denier-Grasso maal.

Rleopatra proow. Enne enesetapmist proowib Rleopatra mitmetfugu kihwtide mõju oma naisorjade juures.

anti riigimereametile edasi ja asus lohe Salsa saatkonna laudu Inglise mereministertumiga Londonis ühendusesse.

Uga kumbki laew ei tulnud Inglise sadamasse. Udu tatte all, mis neid Doggerbanti kohal tabas, pandi laewadele uued nimed. „Norderfandi“ nimi oli nüüd „Xingu“ ja „Helga“ nimi „Xrapajaz“. Humberti jõesuhu jõudes, läks Fritz kolmekümnekuue walitud mehe seltsis, kellest nelja kortpaadi mehed pidid tooma tagawara sshaluppebesse, ja sõitis õõsel üles Hulli, kuna Bogelsang ja Grotrian oma ümberristitud laewadega otsekohe Rio de Janeirose edasi jõitsid.

IX.

Raha wõimus.

Lord Rusfel ja tema lastkümme nasket poisst olid esimesed külalised, kes Liberté-hotelli jõudsid. Wilhelm Nägeli wõttis nad aupaklikult wastu ja muuetses nende eest kui õige majajäsa. Mis nad soovisid, tuli lauale. Esimesed kahelja päewa jõid nad ainult wahuweini. Uga juba nelteistkümme päewa hiljem langefid nende nõudmised kõdgi ja teldri wastu madalamale. Politseiga nad tollu ei pör-ganud. Wilhelm Nägeli maksis igapähele neist tarwilise kwit-tungi wastu naela kulda.

Sellega wõis juba elada! Kui nad ei joonud ega kaarta ei mänginud, käisid nad jalutamas, tegid wäljajõitust linna ilufasje ümbrusesse — Corchovadosse, Tijuccasse ja Petro-polisefse, wõi käisid sadamas purjepaatidega sõitmas.

Wähem rahul oli Wilhelm Nägeli mitte wenelasega, kes kaks nädalat hiljem kohale jõudsid. Nii ei olnud nii häid elutombeid kui inglastel, aga nõuda ostasid nad, nii et mõnikord otse kalmajubinad üle ihu käisid. Imestamisewäär-t oli, kui palju need wiis nihilisti ühel ööl ostasid raha läbi

lütta! Uga oma peale wõetud kohustusele truu, maksis Nägeli sõnalauumata, kuid alati ilka ainult kwittungi wastu. In-glastest nad ei hoolinud. Ka söögisaaalis hoidfid nad endib kõrwale.

„Herrad!“ hüüdis siis ühel õhtul neid lord Rusfel Salsa keeles. „Tulge meie laua juurde. Ma usun, meie oleme ühe aisa wedajad.“

Uga ta ei leidnud wastuarmastust.

Alles kui esimene suurem meestekogu, kelle Droll Ber-linist saatnud. Prantsuse aurulaewaga kohale jõudis, sündis liginemine. Sakslased olid wahelkõiks. Ja warsti tellis rahwuswaheline abiteel, sünnitatud Salsa, Portugali, Ing-lise ja Wene keelest. Lord Rusfeli tatte jäi juhatus. Kui tema klaasi külge puudutas, jäid kõik wait. La rääkis Salsa, Inglise ja Prantsuse keelt ühesuguse osawusega ja oli juba sellepärast heaks wahemehels.

Wilhelm Nägeli käis temaga isekranis aupaklikult ümber. Ka lastkümme amerikklast, kes nüüd New-Yorgist sinna jõudfid ja lohe esimest wiulit plüüfid mängima halata, pi-hid lord Rusfelile alla andma. Liberté-hotell jäi wailfeks. Ühes uute sakslastega, mille tulekut teatati, jõudis ka Gon-tarpi telegramm kohale, mille järele kaks kõrwalolewat ho-telli weel juurde tulwad üürida. Wilhelm Nägeli algas lohe läbirääkimisi ja wiis etewõtte ka õnnelikult lõpule.

Waike Rua Estreita hakkas elawaks saama. Tuli lord rahutust ette, siis tõi wahilolew politseiametnik järgmilfel hommikul Nägeli käest jootraha ära ja asi oli joones. Wiidi aga mõni wõderas politseisse, siis kahmas Nägeli sügawamalt toiti põhja ja kongiuts awanes jälle. OIdi ju Rio de Janeiros.

Kuid asjal oli oma haak. Gest Nägeli heldus sai polit-seinikkude keskel peagi tuttawaks. Ja nüüd sai Liberté-hotelli wõderaste pogrõise is umifest päris kujukil äri.

Segi lord Russelile juhtus lord, et keegi pilt politseinik ta Venidea Centrali peal wangi wõttis ja pogrise tahtis pista.

Uga see mees ei teinud nalja.

"Mina olen lord Russel!" ütles ta Inglise keeli. "Olen Inglise alam ja pööran, kui teie mind lohe lahti ei lasa, Inglise saadiku poole."

Politseiametnik wajus lohe kõssi, wabandas ennast wahetusega ja tegi sügawa kumarduse.

Kui lord Russel hotelli tagasi tuli, oli Wilhelm Nägli meelt heitmas. Enam kui tosin ta wõerasteft istus mitmel pool pogriss ja iga filmapilt tuli uusi Hiobi sõnumid. Pais-tis, nagu tahaks politsei kõiki Libertade-hotelli elanikke pogrissse pista.

"Nii see enam ei lähe!" seletas lord Russel laua juures. "Meie ei ole sellest siin, et Rio politseinikutele palka maksta. See on wiimane lord, et keegi wälja ostetaks. Keegi ei tohi üksi wälja minna. Wähemalt kolm wõi neli peawad ilka koos olema."

"Ja kui politseinik tuleb ja kõit neli wangi wõtab!" küsis Little-Pipe.

"Siis jätate mehe sinna palka ja naerate ta wälja," ofustas lord Russel ja wõttis istet.

Järgmisel päewal kinniwõtmist enam ei olnud. Amet-nitud märkasid, et nende plaanist aru oli saadud ja hakkasid uut wiisi otsima, kuidas tena raha-allikas jälle woolama hakkaks.

Sel ajal jõubsid Tubli-Benjamin ja Smart-Andrew oma seltsimeestega New-Orleanist kohale. Wilhelm Nägli paigutas nad kõrwalolewasse hotelli. Lord Russel läks neid vaatama, aga kui ta Tubli-Benjamin juttust kuulis, kadus ta lohe. Ka St. Bouist ja San-Franziskost tulid mehed. Ühtlasi jõudsid kohale Moskwaft ja Petrogradist wenaselased, kes Mihail Sollowoi kilda kutsusid. Wiimaks ilmusid veel mõned itallased, ungarlased ja lõunaflaamlased.

Gontarpi wiimase telegrammi sai Wilhelm Nägli Pariisist. Tema oli oma Europa ringreisi lõpetanud. Bordeaux's läks ta kiraurulaewale.

Droll töötas otse palawikuliselt, et Salsa ollus ülekaalu saaks. Peaegu iga kohale jõudew aurulaew tõi liha. Warsti oli Wilhelm Näglil juba ligi kolmefaja inimese eest hoolitseda.

Ühtlasi toodi talle oma telegrammi. Üks neist tuli Johamaast, kust Heskeli oma Alassasse jõudmist teatas, teine Hullist, milles Fritz kahe laewa teetulekust teatas.

Rios oli Rua Estreito eluoru mõni aeg päewajundmuseks. Suured ajalehed saatsid oma kirjasaatjad sinna. Uga Wilhelm Nägli lehitas õigu. Ta lastis neil aimata, et see seltskond kufagile laewandusesse wõi afundusesse läheb.

Minult lord Russel ja Tubli-Benjamin teadsid selgeste, mis plaanid neil olid. Aga nad waitisid, et Meirik-Labdoni testamendi teostamiseks raskusi ei tõuseks.

Teised ei küsinud, mis otstarbel nad sinna toodud. Nii head elu, kui neil siin oli, nad veel ei olnud elanud: Nad said hästi süüa ja juua, magasid häis woodites ja alati oli neil raha. Mis seal siis veel mõtelda!

Ra Sede Bahlsen jõudis ühes naise ja lastega Riosse ja küiris Silwesteri kõrgusele wäikse maja. Drolli ettepanekul teatas ta ennast Libertade-hotellis, aga Wilhelm Nägli saatis ta esiotja naise juurde veel tagasi.

Antonio Machado aga, "Brasillion-Diamand-Coorporationi" kirjutaja, oli juba lohe efineste wõeraste tuleku puhul omal kohal olnud; veel enam, ta oli nende hulla tükunud, et seal midagi kuulda. Räägiti küll kullast ja teemantidest, aga kust neid saada oli, seda ei teadnud keegi.

Ja et Antonio Machadol wäga hea nina oli, siis ligines ta lõpuks lord Rosselle, kellele ta wäikse portugallase külglitumus, wiimaks nii läilaks läks, et ta oma hea kaswatuse laotas ja jämebats sai.

Rutd see ei tõrjunud Antonio Machadot eemale. Ei ta lähines veel enam.

"Teie olete ajalehe kirjasaatja?" küsis lord Russel pillkawalt.

"Mis te arwate, mylord?" wastas Machado, elawalt

liigutusi tehes. "Mina olen kaupmees ja soowitsin teile oma teenistust pakkuda."

"Tanan!" tõrjus lord Russel. "Mulle on teie abi niisama wähe waja kui teie saatmist!"

Antonio Machado ei teinud seda kuulmaks, tema oli Bahiaft saadil õppinud ennaft mitte millegi läbi kõhutada lasta.

Lord Russel läks wihafelt hotelli tagasi ja lastis spioni wälja spionerida. Little Pipe oli sellest sünnis. Juba järgmisel lõunal tõi ta teate, et salakuulaja nimi Antonio Machado olla ja et ta Brasillia Zeemandi-seltsi teenistuses seista.

Õhtu eel läks lord Russel jälle, Antonio Machado tema kannul, üle Venide Centrali. Seal filmas ta jalutajate wahel palka politseinikku, kes ta lord oli wangi wõtnud.

"Wabandage filmapilguts," pööras lord Russel wäga wiisakalt Antonio Machado poole. "Wahest wõin teid aidata."

Filmapilt jäi wäite mees mõne jammu taugemale, ilma et oleks lord Russelit filmast lastnud. See astus politseinikku juurde, kes ta lohe ära tundis ja teda kõige suurema wiisakusega teretas.

"Mis see maksab, kui ma ühe inimese lasen wangi wõtta?" küsis lord Russel lähibalt.

Politseinik astus tagasi.

"Noh, kui palju, ruttu!?" tungis lord Russel peale ja kõlitas kuldilka tastus. "Mäed seal seda wäikeft meeft.

Ta näeb wälja, nagu lauaotsitud kurjategija. Ära usu tema juttu, et ta mõislik mees on. Wõta ta kraest kinni ja tassi ta politseisse. Mina maksan sulle iga päewa eest naela kulda. Iga hommiku wõid raha Libertade-hotellist ära tuua."

See oli hea äri.

Politseinik pani kae mütti juurde, tänas ja lahmas Antonio Machado kraest kinni.

Kümme minutit hiljem istus ta kongis, kiveness, nuttis, mõllas, nõudis ülekuulamist, aga keegi ei hoolinud temast. Punkt kell 9 järgmisel hommikul ilmus pilt politseinik Libertade-hotelli, kus Wilhelm Nägli temale lord Russelit kwiitungi wastu naela sterlingi wälja maksis.

"Kudas ta küsi küsi?" küsis lord Russel.

"Baremine;" naeratas politseinik. "On juba rahulikum."

Nii rawitteti ja toideti Antonio Machadot waheljal Brasillia walitsuse kullul, nii et ta Gontarpi tulekul mitte ei saanud koha peal olla.

Gontarp oli ille mere tulnud ühe Belgia ja ühe Norra insheneri saatel ning hakkas lohe äriasju õiendama. Sissetulnud teated rahustasid teda. Wilhelm Nägli pani temale suure kwiitungi-kuhja ette ja tahtis ennaft wabandada selle rohtuse pärast.

"Wifake need lapid ahju!" käsks Gontarp ja pühkis kwiitungid laualt maha. "Ufaldus, mis kirjutatud paberile toetub, polegt ufaldus. Teie ei olegi veel niipalju wälja annud, kui see minu eelplaanis seisis. Takitoge aga nõnda edasi. Meie leping jääb esiotja maksmaks. Ma loodan oma saatkonna seltsis warsti siemaale minna. Siis tulewad uued wõerad, kellega niitamuti ümber peate käima."

Siis küsis ta Tubli-Benjamin ja James Wilsteri järele.

"James Wilster pole veel siin!" seletas Nägli.

"Ta peab siin na!" ütles Gontarp kindlaste. "Tema on üks neist kahen...anestühest inglaseft, kes kõige esiti sinna jõudsid. Londonist saadud teadete järele oli tema nende ninamees."

"Lord Russel!" hüldis Nägli.

"Õige, see liignimi oli tal ta!" wastas Gontarp.

"Mitte liignimi!" tähendas Nägli. "Tema on tõeste lord."

"Seda parem!" ütles Gontarp ja lastis endale lord Russeli tuba näidata.

Seal koputas ta ufse pihta, astus sisse ja nimetas ennaft.

"Õmeti wiimaks!" hüldis lord Russel rõemust kui meeleu, ja wõttis teda suure südamlikkusega wastu. "Niisid wõime teele minna!"

"Saewad on juba teel;" wastas Gontarp ja rõemustas lord Russeli priksuse ja sübiduse üle. "Nad jõuawad warsti sinna. Siis peame reisirwalmis olema."

Siis võrdlesid nad nimekirjas seiswaid nimesi Mairit Laddoni testamendis seiswatega ja waatasid ka büroodest tulnud teated läbi. Paljud pärijatest olid surnud või kadunud. Nistid ja küsimisemärgid nimebe taga kaswasid filmanähes.

„Kolm peapärijat,“ ütles Gontarp, pliiatsit puhata lastes, „Tubli Benjamin, Sebastian Droll ja James Wilster ehk lord Russel. Kui Heseleil Kan-tonis õnne on ja ta Hang-sü-Kwangi kätte leiab, siis on neid neli. Sebastian Droll tuleb hiljem järele. Tema juhatab esialgul Berliini bürood.“

„Tubli Benjamin,“ ütles lord Russel mõteldes, „kas ei ole see see Põhja-Amerikast tulnud methodistlaste papp. Selle wõtame endile hingekarjajaks. Tema on selleks just kui loodud.“

„Laewad toowad meile terve aasta toidu,“ seletas Gontarp, „ka tarwilikud masinad ja tööriistad. Mis me kohale wedada ei saa, jätame koste de ette maha.“

„Midagi ei jäta meie maha!“ tõrjus lord Russel. „Meid on kolm sada meest, teeb wälja kuus sada kätt. Tarwiliku wainustuse eest olen mina juba hoolitse nud. Meie läheme teile järele, kas või tulesti ja weesti läbi.“

„Kas olete meie plaanist midagi ütelnud?“ küsis Gontarp. „Keegi pole seda küsinud!“ wastas lord Russel. „Bois-tel on hea põli ja alati raha taskus. Mis muret peaks nad veel endile tegema? Kuld on kott, mis neid koos hoiab.“

„Tüli ei ole siis olnud?“

„Wastuolts! Kust wõiks tüliid tulla, kui õõrumisels pind puudub! Nad usuwad, et seal, tuhu läheme, weel enam tulda saawad.“

Wimaks hakkas lord Russel Antonio Machadost kõne- lema.

„Selle lastsin puuri pista!“ seletas ta rahuldusetundega. „Tore maa — see Lõuna-Amerika! Igal inimesel on siin oma hind. Machado seisab pealegi Brasilia Seemandi- seltst teenistuses.“

„See seletab kõik!“ naeratas Gontarp. „Nähtawaste on tema kohus wälja nuustida, kust me teemandid saime. Laske ta jälle wabaks. Ta on täitsa lahjut.“

Lord Russel läks telefoni juure ja käästis Wilhelm Nägilit, pikka politseiniitule mitte enam kulda edasi maksta.

„Näskige, mis ma tegema pean!“ ütles lord Russel, kui Gontarp tahtis lahtuda. „Pidage mu aadeltsoost sündi- mist ebaloomuliseks nähtuseks. Pealegi wiibime riigis, kus aadeltsoost ametlikult ei olegi. Kudas tohin ma teile kasu- lik olla?“

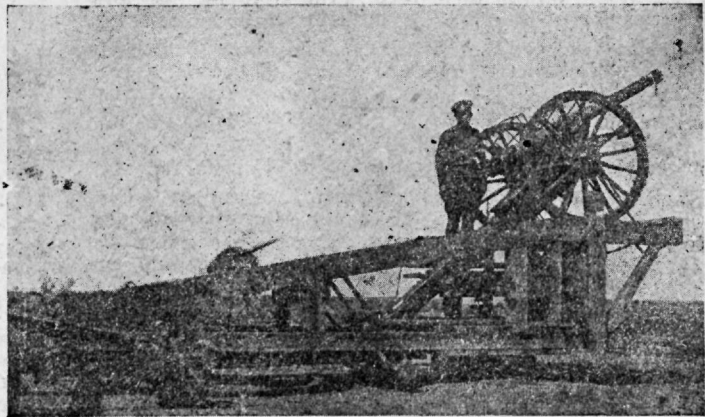
„Põigepealt tutwustage ennast Tubli Benjaminiga!“ palus Gontarp. „See mees on tõsine mees, niipalju kui mina tean. Hea oled, kui teie otjasti tema üle parandaksite.“

„Ma lähen kohe tema juurde,“ kinnitas lord Russel. „Muidu ei ole teile minu abi tarwis?“

„Eiotsa mitte!“ wastas Gontarp juba läwel seistes. „Mina lähen nüüd põllutööministri juure ja ostan kohase maatüki ära.“

Dr. Ernesto Figueira, Brasilia põllutööminister, istus oma kabinetis ja kirjutas paberitele alla, mis ta sekretär talle kiiret järelorras ette pani. Kui wälle, aga paks mees, halli peaga ja mustade, unistawate silmadega, istus Ernesto Figueira juba wiis aastat ministri toolil ja oli wiis ministe- riumi näinud. Seda liideti ka luuletajana. Ta oli täielik idealist, mispärast tal ka isiklikud waenlased puudusid. Ametiwennad needisidki teda salamahiti, kuid tema tasus seda neile põlgustega. Sest kõik need adwokatid, nagu ta neid nimetas, ehk ta küll isegi õigusteadust oli õppinud, tarwi- tasid oma ametisolemist ainult selleks, et endid üleüldisuse kulul rikastada. Selle eest langesid nad aga ka warsti koha pealt. Selle eest hoolitses juba Satero Kobrebra, see suur tegelane, kes selle peale waatas, et keegi enesele liig palju taskusse ei toppinud. See mees oli juba kaua aega Bra- silia ühisriikide jaoks poliitilist ilma tegemas.

Põllutööministrit ei wõtnud ta tõsiselt, mispärast see

Shuwaenlast ootamas.

siis ka kauemaks ministri kohale jäi. Idealist ei wõinud juurele tegelasele kardetawaks saada.

Kõiki idealiseid plüübeid toetas Ernesto Figueira lahtiste kätega ja pidi sellepärast nii tihti parlamendiga lahinguid lööma. Nõnda oli ta ka Gontarpi saatkondagi rahaliselt toetanud ja talle ka Grao Para ametikohtade tarwis soowi- tust kirjutas kaasa annud.

Seda enam üllatust tundis ta, kui talle äkitselt Gon- tarpi kaart sisse toodi. Ta lastis tulija wiibimata ette.

„Olete juba tagasi, senor Gontarp!“ hüüdis ta. „Taht- site ju ometi wähemalt tahets aastaks sinna jääda?“

„Ma pidin reisi pooleli jätma,“ wastas Gontarp. „Toe- tuft, mis mulle andsite, ei saanud ma tarwitadagi.“

„Miks mitte? Kui tahju!“ hüüdis minister. „Wõlke istet! Olge nii hea, jutustage! Mind huwitab teie asi wäga. Minu arwates wõis see õige tähtis põhjus olla.“

„Ja muidugi!“ kinnitas Gontarp. „Mina sain wah- eajal suure päranduse walitsetjats ja see amet wõtab minult kõik aja ära.“

„Mis pärandus see on?“ küsis minister põnewalt.

„See on hiiglawarandus, mida inimesesoo kasuks tuleb tarwitada.“

„Tore, wäga tore!“ hüüdis minister nagu elektriseri- tuft. „Nii siis on itka veel olemas idealistid.“

„Jutt on,“ seletas Gontarp edasi, „kurjategijate asun- duse põhjendamisest erarahaga.“

Minister raputas pead.

„Nii siis tahate kurjategijaid wälja wedada erateel?“ küsis ta imestades. „See kõlab kui absurdum — kui wõima- tus! Siis peaks ju ka midagi erajustigi sarnast leiduma.“

„Mitte sugugi!“ seletas Gontarp. „Jutt ei ole hukka- mõistetud kurjategijatest, waid inimestest, kellel kuritegelised kalduwused. Arasaatmisest ja wäljawedamisest juridiktus mõttes ei wõi juttugi olla. Nad tulewad wabatahtlikult kaasa, sest nemad kõik on jelle hiiglawaranduse pärijad.“

„Aa!“ hüüdis minister. „See on suurepäraline mõte, mille tagajärgi keegi ei wõi ette näha, kuid tal wõiwad ainult head tagajärjed olla. See on kindel. Kapital muu- tub sotsialiseks, misjagune wäljawaade inimlikusse arenemi- sesse! Ja kes on pärandaja?“

„Keegi tundmata mees!“ pörkas Gontarp kõrwale.

„Ta ei taha ennast nimetada!“ hüübis minister wai- mustatult. „Misjagune suurus peitub selles omakasutuses. Ja misjagune seni lättesaamata kõrgus ta idees. Kurja- tegijad, need kõige õnnetumad õnnetumatest, kogutakse kottu; neid wõetakse häda, nad õpiwad töötama, nad kingitakse selle läbi inimlikule seltskonnale jälle tagasi. Rahwaste pealt wõetakse ära majandusline ja kõlbline koorem. Adwo- katid jääwad ülearusteks, need adwokatid, kes rahwast rööwivad ja hututawad!“

Ta filmad särasid ja ta käed läksid ruskitse. Ta wistas hallid juuksed tagasi ja filmitses Gontarpi mõteldes.

"Rahu tahate teie selle afunduse ajutada?" küsis ta äkitselt. "Wististe peate mõne saare ostma!"

"Ei, minu mõte oli neid põliselise metsa paigutada!" wastas Gontarp rahulikut. "Kõigepealt mõtlemin ma muidugi Brakkia peale. Mul on nõu Amazoni jõe äärest tükk maad osta ja selle eest otsekohe sularaha maksta."

"Suurepäraline! Tore!" hüüdis minister ja targas üles. "See mõte on ilus. Ma räägin selle üle veel täna presidendiga. Olge kindel, et tema teie plaani toetab. Tema ei ole, Jumal tänatud, adwolat — tema on soldat. Ja misjuguist tükk kawatsete teie osta?"

Ja juba jooksis ta kaardi juure, mis suurena ja kirjuna seinal rippus.

"On teil isäralisi soowisi?" küsis ta peale. "Siis olge nii lahke, ütlege. Minu amet kohustab mind teie afundust kõige jõuga toetama. Teil on suure mõtte teostamisets hiiglacapital. Ma olen kindel, et te idee läbiwiimiseks jätub. Urge seda mujale mitte wiige!"

"See siin!" ütles Gontarp ja pani sõrme Kingu ja Frapajozi wahale. "Siin sellest alles veel täitsa uurimata maast on jutt. Kiima on seal parem, kui taart näitab. Seal on ta mägestik."

"Mägestik?" imestas minister. "Ja Kiima on hea. Hea küll, aga kas olete ta jõed arwesse wõtnud? Selle Frapajozi ja Kingu? Need on otse meeleheitlikud! Wistapärast ei wõi need jõed korralikult jooksta? Wistapärast peawast nad iga wähe maa taga jälle mõne kuterpalli lastma. Nad panewad selle maa seal awamise asemel luttu."

"Just sellepärast ongi seal see maatükk kurjategijate afupaigats sünnis!" wastas Gontarp ja tähendas sõrmega Frapajozi sihis ülespoole. "See loomulik kinnisus on esialgul väga kasulik. Pärast saame sellest iltagi tudagi moodi üle. Meie wiibime kõigist teistest eemal, sellepärast pole meil ka kokkupõrkamist karta. Mõtlen selle mägestikumaad eest ühes naabruses olewate kiitmaadega, kõik lubad juure arwatud, tuhat kontot maksta."

"Tuhat kontot?" hüüdis minister, nagu oleks ta pilwist maha luttumas. "Sellega oleme nõus. Juba ette ja kohe. Selle raha eest wõite poole Matto Grosfot ära osta. Olets maa minu oma, ma kingitsin ta teile. Sest ruutkilomeeter on waewalt milreisi wääriline. Teile on tähtis, et asi ruttu lähets. Grao Para ja Matto Grosfo piir lähed sealt just läbi. Meie astume nende lahe riigiga weel täna telegrafiteel läbirääkimisesse. See on ainult wormi asi. Kui Europast tagasi tulete, on asi juba korras. Selle tõenduse wõin ma teile juba nüüd anda?"

"Ma tulen Europast!" wastas Gontarp. "Kolmsada afuniktu on juba siin. Nad elawad ajuti Libertade-hotellis."

"Ma!" hüüdis minister üsna imestades. "Need on siis teie mehed. See on suurepäraline. Nende wastu, muidugi mõne wastu nende hulgast, on waheajal wälja-andmise palweid tulnud, isäranis Inglismaalt. Kedagi Soc Greeni eht James Wilsteri nõutakse Inglis- ja Prantusmaalt ühtlasi. Rohuminiister, eht adwolat, kes rohelist lauda mängumajas enam armastab kui kohut, on järele kuulunud, et enamaste kõik teie mehed kurjategijad on. Nüüd ma seda enam ei imesta. Tema nuujutas kohe anarhistlikult asja. Et adwolatid ise kõige suuremad anarhistid on, sellepärast leiawad nad sealt wõistlejad, kus neid ei ole. Mul on hea meel, et presidendile teie afunduse kulturalise sihi üle wõin teatada; kohuminiistril oli kawatus, kõiki teie mehi kinni wõtta lasta ja riigikurjategijatena Fernando Moronha saarele saata. Aga ta mõte ei löönud läbi. Fernando Moronha on meie kurjategijate afundus. Aga sealt pole midagi rüemustawat teatada; ta makjab raha ja on sellepärast mitte üffi kasuta, waid otsekohe lahjulit."

Sel filmapilgul toodi ministriile rutuline kiri. Ta luges ja sai kohe väga wihafets.

(Järgneb).

Tõde.

N. Guilleminetti järele — Im.

Flore tahtis wiimaks ometi kord iga hinna eest tõde teada saada.

Üksinda tuppa jäädes, tõusis ta waewaga woodist üles, tõmmas waewaga mantli ümber, astus aegamisi atna juurde, tõstis eesriide üles ja peatas siis peegli ees.

Dotamata sissewalgunud päiksepaistest pimestatult, ei suutnud ta esialgul midagi seletada, siis aga nägi ta selgeste peeglitlaasi läikiwale pinnale ilmunud äramoonutatud nägu kustuwate filmadega. Ja kohunult sofstas ta:

"Kas see naisterahwas tõeste mina olen?!"

Selle juures ei wõinud aga wähematti kahtlust olla, et see kahwatu, sügawate armidega kaetud nägu, tema oma oli — Flore Conty oma, kellega saatus nii kirja nalja oli heitnud, teda ühe filmapilguga noorest, ilusast naisterahwast, kohutaw-jälgits olewuseks muutes.

Aasta tagasi oli Flore armastuse pärast noorele ohwitserile, Attilio Contyle, mehele läinud, pidi aga peagi temast lahkuma, sest et ta mees tegewasse wälke lutsuti.

Sestsaadil ootas noor naisterahwas walu ja igatsusega päewast päewa mehelt teateid, ja kui neid mõnel ajal ei juhtunud tulema, sattus ta igatord meeleheitmisesse.

Ühel õhtul, kui ta oma ema feltis suwemajas wiibis, sai ta ühel oma sõbranalst kirja, milles talle teatati, et Attilio järgmisel hommitul linna jõuab, kuhu ta mõnelt tunniks jääb, ja siis ülemuse sellekohase ettekirjutuse peale edasi sõidab. Seda uudist teatanud nende ühine tuttav, kes tulelinilt puhkusele oli sõitnud, kuulujutuna, aga Flore ustus seda ja ruttas kohe automobili otsima, et weel jelsamal õhtul linna sõita.

Küll hoiatas ema teda selle hädawõitliku sõidu eest õffses pimeduses ja mööda walgustamata teesi, aga Flore ei tahtnud midagi kuulda wõtta ja jäi oma juurde kindlaks.

Wäljas mäsfas tuul, sadas tihedat wihma ja kostusid wahetewahel laugelst kõuelärgatused.

Õnnelik naisterahwas istus ärewuses, kaetud automobils, filmi tugewaste kinni surudes, et mitte äiksewalgust näha, ja andus magustele unistustele, eelseiswast kottu-faamist mehega.

Korraga tundis ta, et automobil täies sõiduhooos millegi wastu põrtas; kuulibus wali ragin, ja Flore paisati wastu autoakent. Selle järele kaotas ta hirmsa walu tagajärjel, mida ta näos tundis, meelemärtuse.

Mõni tund hiljem, jällegi meelemärtusele tulles, nägi ta, et ta oma toas woodi peal lamas, ja märkas ehmatusega, et terwe ta nägu kinni mahitud ja ainult filmade jaoks wäite awaus jätud oli.

Pärastpoole kuulis ta, et tema automobil wastutulewa automobiliiga kottu pörganud, ja ta niioiisi autojuhi ette-waatomatuse ohwrits langenud oli.

Mitu nädalat lamas Flore kiitmatalt ja peaaegu täielikult pimeduses maas.

Wahetewahel ilmus tema juurde keegi wõderas arst, kes tal sidemeid wahetas ja siis jälle minema läks, ema aga läks talle wõdrusesse järele ja sofstas temaga millegi üle hingelwades.

Saige wiibis täielises üskõilsuses terwe ümbruskonna wastu, ei tunnud millegi wastu huwitust ega pärinud millegi üle järele. Ainult Attilio kirjad suuisid teda sellest tarretusest ja tuimusest üles erutada.

Silmade jaoks jätud kitsa awause läbi luges ta hoollega neid kallid kirju ja kõik tema mõtled pöördusid sinna, kus tema piirita-armastatud mees, alalises hädawõhus elas ja wiibis.

Bahameelega lubas ta wiimaks ema Attiliole teda tabanud õnnetust teatada ja sedagi ainult sellepärast, et Attiliol juba ajalehtede laudu asjalugu teada oli ja talle sellest lähemalt teatada palus.

Mõistagi, et Flore ema Attiliole autode kokkupõrkamise tõsised tagajärjed teatamata jättis, ja nii arwas wiimane kindlaks, et ta naine täieste terwels on saamas.

Oma õrnades kirjades tuletas Attilio alati meelde, et

Wihmane laul.

Päewal ning ööfel sajab ja sajab,
hingesse mürgi tundmuseid rajab;
pilvedest, ofjadelt pisarad tilguvad,
pimedusest sähwates tulutesed wilguvad.
Elu on armuta saatuse ori. . .
rinnas on mured ja teedel pori —
sinna kõit upuvad, sihid ja waated,
surewad mõtted, lootused, aated.
Dorm, see ümises, tühjuhes kütitab,
murrab puid ja lehtesid üpitab.
Ruulide mängus, kui koltunud lehed,
langewad noored ja tugewad mehed!
Langewad . . . kellel lahi? kes hoolib? . . .
Kaarna parw õhvs saati ju loowib. —
Lapsed, kas ihtate wabadust, lillefid,
ihtate kewadet, ööpitu laulusid?
Ruulide neelus sai surma teil isa —
õnn on teilegi tulemas wisa. . .
Uhtetes saalides kirjgawad tuled,
muusika helidesse kauwad kõit mured.
Lantsu teerus on walged jalad,
huuled naerul — seal ihaldusi sajad.
Pehmele rinnale armastus upub. . .
Sõjamees pimeada kraawi sees tulub;
märjas sinelis suigub ja wõbiseb —
aga wihma muundui krabiseb, krabiseb!
Märjad mu mõtted ja wihmased ajad,
horitsandist kaugel on kodumaa rajad:
kas seal rahwal on elu-julgust,
kas wilgub seal tuhmusest wabaduse-walgust?
Wõib olla, et sealgi tormisel ööl
ema pisarast mõtted on sõjateel. . .
Wõib olla, neiu te pimedas tükub,
armu-mere peal sõuab ja — upub? . . .
Elu seab jooni, paralleelid rea,
kuhu nad lõpewad — seda ei tea.
Nõrkadel mõitluselks puudub julgust,
kuid julgetel, näe—õöfelgi wilgub weel walgust!

Alex Timm.

Amerika Punaõe risti salt Prantsuse wäerinnal.

ta oma wäitse naisutelega wõimalikult pea kogu saada ta-
hab, ja saatis talle palawa muju asemel tulipunase, ära-
kuwatatud lilleteje.

Enamaste alati, kui ta tema kirja lugemise oli lõpetan-
nud, märkas Flore, et kõit siledem ta näol pisarateft
märjad olid, ja talle näis, nagu wõiks iga filmapilt tema
ees kuristik awaneda, mis tema ja ta õnne enesesse neelab.

Wõtmas jõubis päew, mil arst teada andis, et haawad
kinni on kaswanud ja siledemid juba ära wõib wõtta.

Flore ei julgenud ema peale waadatagi ega julgenud
kellegilt tema juures sündinud muudatuse üle lähemalt
järele pärida. Ära wõdotes, kuni teda ütfinda jäeti, sundis
ta ennast woodist illes tõusma, atna eesriided eest ära
tõmmama ja peeglisse waatama. . . Ja alles siis sai ta
aru, mis temaga tdepoolest oli sündinud.

Kui ema tagasi pööras, leidis ta Flore minestanult
peegli ees maas lamawat.

Peale seda, kui ta jälle meelemärlusele äratatud ja
woodisse paigutatud oli, wiistles ja sonis ta terwe öö otfa
ägedas palawikus. Kord kutsus ta oma Attiliot appi, kord
palus ta jumalateeli, et ta enne ära tapetaks, kui mees
kohale jõuab.

Sellest päewast peale, wõttis Flore üle wastupanemata
surmamõte wõimust. Wõtte selle peale, et mees tema inetust
nähes, teda enam ei armasta, tegi noore naisterahwa pea-
aegu hulluks, ja ainsaks peafeteels sellest hirmsast seisukor-
rast hakkas ta enefetapmist pidama.

Kui hoolega ööd kui päewad tema järele walwata,
igafuguste etteäänete waral teda sõdma sundida, et ta
mitte nalga ei sureks, peeglid ära peita, millest ta ennast
ühtejoodu waatles, jne.

Õnnetu naisterahwas sattus weel suuremasse ärewu-
sesse, kui ta kahel nädalal Attiliolt kirju ei saanud. Ta tuli
arwamisele, et mees, temaga juhtunud õnnetuse tõsistest ta-
gajärgedest kellegi läbi teada oli saanud, ja, tema inetust
teades, tema wastu jälkust hakkas tundma. Tema waitmise
läbi sügawaste haawatud, otjustas ta emale üles tunnis-
tada, et ta ennast mahajäetud naiselks peab; seejuures ilmus
tema näole õnnetust-tuulutaw naeratus, mis sellele tõeste
hirmsa ilme andis.

Kolmanda nädala algul tuli aga Attiliolt lühike post-
kaart, milles ta oma „kallile naisutejele“ teatas, et ta la-
hingus raskete haawata saanud ja nüüd juba paranemas
olla; Flore pidawat teda aga tingimata haigemajasse waa-
tama tulema.

Flore luges need read mitu ja mitu korda läbi, ja ot-
justas siis wiibimata teele asuda.

Terwe päew otfa, mis tal asjade kokkupanemiseks ära
tulus, püüdis ta mitte millegi muu peale, kui ainult Attilio
haiguse, walu ja nende jällejägemise rõemu peale mõelda.

Enne raudteejaama sõitmist astus ta aga loomusunn-
likelt peegli juurde, et kibarat pähe panna, ja hirmus tõde
kerkis jälle tema silme ette. Meeleheitmine wõttis tema
üle wõimust. Ta nuttis, õigas, kikkus enefel juusteid peast
ja wiistles kaua aega histerias. Emal läks suure waewaga
korda teda rahustada ja sõiduristista peale wiia.

Kui nad wõtmas raudteejaama jõudsid, jäi rongi ära-
minekuni kõigest weel mõni minut üle.

Kõit kestis terwe öö. Rupees, kus nad ainult kahekesi
wiibisid, walitses sügaw waitus, mida ainult ühetaoline
rataste mürin segas.

Uues laewitus.

Flore tultus waitjelt, aga peaaus keerles tal itka üks ja seefama mõte:

„Näen teda korra ja siis — suren.“

Roidu-ajal jõudsid mõlemad naisterahwad waitjesse maakonnalinna, mille suures haigemajas hull sõjawäljal toobud haawatuid warju leidis.

Wanaaegses, peaaegu tühjas wõderastemajas jäid nad kannatamalt aega ootama, mil haigemajas waatamaskäijate wastuwõtmine algab.

„Ma lähen tema juurde üksinda!“ teatas Flore emale otsustawalt. Nad istusid parajaste wõderastemaja numbris; Flore ei olnud enesel ei kibarat peast ega tihedat musta loori näo eest ära wõtnud.

Ena ei julgenud tütrele wastu waielda, aga kui see wõderastemajast wälja astus ja haigemaja poole teele astus, läks ta talle salaja järele ja jäi uulitsanurgal tema taga-fitulekut ootama.

„Näen teda korra ja — suren!“ kordas Flore endamisi kõige tee, enesele Attilio inestust ja lohkimist ette kujutades, kui ta oma loort kergitab ja mees tema hirmsat, äramo-nutatud nägu näeb.

„Wahest paistab minu nägu nii hirmus olewat, et ta minu üle koguni naerma paneb!“ mõtles ta mitu ja mitu korda endamisi.

Ja talle näis ifegi, nagu kuuleks ta juba nüüd tema helisewat noort naeru, mis talle alati nii meelbinud oli.

Haigemajasse astudes küsis Flore Conty, kas ta oma mehega tollu wõiks saada, ja näitas wahile Attilio kirja, millega see teda sinna sõtta palus, ja oma ifikutendused ette. Teda paluti waitjes, päitsepaiatelises toas weidi oodata.

Mõni minut hiljem astus tuppa kõhnetu, haritud näoga halastaja-õde ja ulatas talle lahtelt läe.

„Teie olete leitnant Attilio Conty abikaasa?“ küsis ta. „Teie mees sai väga raskete haawata ja wõitles mitu päewa elu ja surma wahel, aga ta ei tahtnud mingil tingimisel, et me teile sellest olekime teatanud. Alles nüüd, kus hädaoht juba mööda, soowis ta teid näha... Alles nüüd.“

„Sa saab ju terweks, õde? Kas pole nii? Ütelge mulle ainult õigust — on ta terweks saamas?“

Roor naine waatas õe peale uuriwa pilguga, etteaima-tes, et see tema eest mingit hirmsat, temale weel teadmata, saladust warjab.

„Koguge endid, koguge endid!“ algas halastaja-õde uueste julgustawal toonil.

„Minu Jumal! Teie warjate minu eest midagi!“ hüüdis Flore. „Ma palun teid, ütelge ruttu!.. Ma ei suuda enam wälja kannatada!“

„Lootke Jumala peale! Olge walmis talle ohwrit tooma, mida tema teilt nõuab.“

„Õde, ma olen wiimase kolme kuu jooksul nii kui nii juba küllalt õnnetust üle elanud,“ wastas Flore ärewusest warisewa häälega. „Mis wõib nüüd weel oodata? On minu mees ehk wigaselt tehtud — wahest ehk koguni terweks eluajaks? Tahkiste teie ehk seda ütelda?“

„Wõib olla, ehk weel midagi raskemat, kui see, mida teie arwate... Koguge endid proua... teie mees on pime...“

Flore rinnast tuli lühike, mahasurutud karjatus kuul-dawale, ja kuumad pisarad weeresid tal põski mööda alla

„Rüüalt!“

— sügawa kurbtuse ja ootamata torgituse pisarad ühtlasi. Ta sai aru, et kui suur ta uus õnnetus, mida saatus talle saatnud, iseenesest oli, tema niid elusse jääda mõis ja seda ka tegema pidi.

Sihile.

(Mõtteid kroonuteenistusest.)

Julgelt tulewikku waadates sammus ta oma teed.

„Mis ette tuleb, maha!“ näis ta hüüda tahtwat, ja nagu oleks need saladuslikud ning takistajad jõud, mis aga inimesel elus ette asuvad, teda kartnud, ei tulnud neist ühtki talle tee peale vastu.

Nooremehel pöue oli ilusaid ja lootuserikkaid piltsi täis. Piltwita tulewikku kujutas ta omale ette. Sihile! ja köit on käes! —

Näis, nagu oleks ta loodus tema tunneteale kaasa tunnud. Nii ilus, nii kena, nii filmitükkestaw oli ta.

Natuke maad teest eemal sirutasid walged kased oma õrnu offi sinise taewa poole ja laotasid meeldiwat lõhna laiali.

Kastele järele seisis, nagu sõjawägi, kõrgemaks kerkiwal maapinnal kuusemets. Ta oli tume ja waitne, aga ühtlasi ka nii suurepäraline ja mõjuv.

Kased ja kuused näisid truudid sõbrad olewat, sest nad lumardawad tihtilugu teineteise poole kerge tuule silitusel oma uhleid lehelroonisi.

Metsast jooksis ojakene välja, wäänles ja käänles wiimaste puude wahel ning ruttas siis otsekohse üle tee. Oma alguse sai ojakene kõrgelt mäelt, mis kui puhtaw wägilane kuusemetsa tagant oma lumise tipu sinise taewa poole sirutas. —

„Kui kena!“ hüüdis rändaja noormees waimustatult. „Siia oleks hea elama jääda, kui siht mitte nii wäga kaugele weel ei oleks.“ —

Selle wahelpeal, kui noormees looduse ilust lõbu tundis, oli taewapiirile pistikene, kuid ähwardaw pilwefene

terkinud. Muinasjutulise kiirusega lagunes ta laiali ja kattis warsti terve taewawõlwi kinni. Süm muutus pimedaks. Tuul läks waljusk. Ehmatanult paenutasid kased oma päid kuuskede poole, kes nõutalt okstega tahis-tahisid ja kolletanud okkaid maha pildusid.

Rõue wanter libises üle pilwete. Katsjudest kargas ta mööda künkalist pinda ja kadus kaugusesse, kust ta natuke aja pärast weel metsikumalt kihutades tagasi tuli.

Kohkunud selle äkilise muutuse üle, seisis rändaja oja kaldal, kuni tal wiimaks meelde tuli puu alt wihma eest warju otsida.

Weeloor ühendas taewast maaga. Wäikene ojakene paisus juuremaks ja suuremaks ning muutus wahutawaks jõeks, mis metsikult tormates mere poole ruttas.

Aga maru waitis niifama ruttu, kui ta tulnutdi oli.

Ragu ehmatanud tontide kari, tõttasid pilwepid ilma-piiri taha, et teistesse lohtadesse wihma wiia.

Päikene naeratas lahelt taewast, nagu oleks ta niisuguste loodusetujudega juba ammugi tuttaw.

Mets raputas piisku märgade lehtede pealt maha ja imes ahnelt kosutawat wett oma sisse.

Rõit muutus jälle ilusaks ja lõhnawaks.

Minult jõgi ei tunnud üleüldisele rõemutujule kaasa ja lohas ning mühas endist moodi kohutawalt. Weel juuremaks, weel wihasemaks muutus ta pärast wihma.

Reiifija seisis kurwalt ja waatas seda takistust, mida ta sugugi oodanud ei olnud. Mis moodi jõest üle pease-da? Kas oodata kuni jõgi alaneb?... Aga ei, seda ei wõi. Kui paljuski siis inimesel elupäiwi on, et kasutalt, täed süles, istuda ja oodata?... Edasi... sihile!

Reiifija mõetis filmadega jõe laiust ja heitis ennast wahutawatesse woogudesse.

Jõudjaste lõhtusid tugewad käed möllawat wett, waraste mõitles inimene laine ega...

Aga piltamisi lähines eemalt paistew lallas.

„Kas jõuan üle, wõi ei,“ mõitles inimene. —

Raua ujus ta.

Wõitleja ei tunnud wäsimust, olgugi, et wood teda kangelaselt oma alla püüdisid suruda.

„Ma pean teinepoole jõudma,“ otsustas ..imene.

Uga lallas oli veel laugel! ...

Diktamisi hakkasid lained reisirjat teelt kõrwale nihutama.

"Kas ma siis tõeste sihile ei jõua," tuli nooremehele meelde, kuid lüües tundis ta jõudu kahanemat ja wistas tahtlewa pilgu lähinema kalda poole. "Oh, küll jõuan! Ei näi enam palju maad olewat."

Uga lained nihutasid noortmeest itka enam ja enam allawett.

Meeleheitlikult wehles sihile püüdjä kätega.

"Nii wähe veel ja..."

Wahutaw woog paislas reisirja oma alla...

Dööraselt kohises jõgi, wõidurõõmus hõistas wesi... Hõista, hõista...

20. VIII. 1917.

E. R.

Laewaelu wana walitsuse ajal.

Tahtsin mõne sõnaga laewaelu wana walitsuse aegade üles tähendada, mis ennemalt wõimalik ei olnud.

Madrused ja ohwitserid igas laewas kujutasid wad tahtsekkonda, kes igasugused weriwaenlased üksteise wastu surmani. Raskijad ja selle täitjad wahitiwad üksteise peale kui loerad. Midagi ühist nende wahel ei olnud, ka siis, kui lahing oli oodata, ei ligistanud seegi neid tahte klassi.

Ka mitte see, et tahtmine oleks waenlast wõtta.

Ometi madrused ja ohwitserid pididwad selle all ühetaoliselt kannatama, paljud oleks wõinud tapetud ja haawatud saada — kõiki ootas ühine märg merepõhja haud, ainult seal wõisidwad nad kõrwuti lamada, kas wõi teine teise kaelast kinni hoides, seal ei olnud nad enam weriwaenlased.

Üleüldiselt, mõlemate wahelord oli nii terawaks aetud, et paljud korrad oli ühel ja teisel kujukul madruste ja ohwitseride wahel igasugust õrumist tunda, kas suuremale eht wähemale mõedul — seda nägi igalüks. Millega oli see lord nii terawaks aetud, selles on wäga palju põhjust. Ogu siin mõneb. Meid uputati lohe tööga, mida sugugi tarwis ei olnud, ilma otstarbeta ja wäärtuseta. Mängit püha-ega puhlepäewa meil millalgi ei olnud. Dööb kui päewad alaline jaigade peal liitumine — tühine töö. Ülemus wahib alataja itka kõrgelt ja kõrgelt, ja lasew seda wäga filmatorkawalt wälja paista. Meie nende filmades olime koorma kandjad loomad, päris eeslid. Peaasi, pidime waitfeldt, ilma wäheha wastupanemata karwapealt ära täitma, mis "nende kõrgeausus" arwas peale panna, kõil teenistusesse puutuwad raskused.

Need timukad, õpetatud pitmajad, olid ainult selle peale mehed, et endid wormirite ja pagunitega üles ehitada ja siis, moll kõrgel, kõrwad pea ligi, kui peruks läinud hobune mõõda parker-põrandaid patseerida, tantsumpidudel heasti tantside, kõrwuni täis juua ja ümber läia oma alamatega kui loomadega. Ihunuhitus oli küll keelatud — paberi peal nii moe pärast, madruseid aga larbiti kuhu juhtus, eht kuhu sai, peaeagu iga samm peal. Raebada ei olnud kellegile ega kuhugi. Kõil need ülemad olid ühetaolisew. Seda oli weel wähe, meid, ijamaa laitsjaid, näsjutati. Meie pidime jõõma halvaks läinud liha, hallituse korraga laetud suhkrariisi, mis wärskeltgi nii suur maisseroog ei olnud, sel ajal, kui meie ohwitserid meie naljaste suutäiest täitwad endid maisseroogadega ja loputasid kõrisid konjatiaga. Ja see tegi meid kurjaks. Et meie ei teadnud, kuidas jellest wälja peajeda, waatastme ainult, et aga saats oma ülemuse wastu tahtmist teha ja ühel eht teisel wiisil kätte maksta. Mäti nelle waletati, käsud täideti poolikult ja wiibimistega. Mis sellest, kui said püssi ja ranitsa liiwaga mõnests tunnits õlale. Paljud meie hulgast rikkusidwad laewa asju, lõigati nõõrist puruks, niisama peksti puruks elektrilampisi. Lahriomad asjad, mis kätte saadi, wifati merde, nagu teki pesemise harjad, luuad, tulelahju kaitseriistad, ämbriid, kirwed, kangid, weekraanide wõtmed jne. Kõil teadsiwad, et niisugune teguwits on alatu, rumal ja kõõbluse wastane, aga

teifel wiisil kätte maksta ei olnud meie wõimuses. Teist teed meil ei olnud. Päris hinge põhjani olen ma wihane oma ülemuse peale, rääkis mulle weel keegi madrus. Remad, nagu näha, ei loe meid inimesteks. Kõil teenistuse aeg ma nende käest ühtegi head sõna ei kuulnud, olgu küll, et ma kõil teenistusesse puutuwad kohused täpisealt täitsin. Mispärast wabal ajal ei wõinud mõni nendest meile midagi õpetikumat jutustada, kas lihtsalt mõni sõna mereteadust, reisi ajal. Näituselt: misuguse kurfiga läheme, misugune on mere põhi, kus on madalad kohad, kus seisawad tule-tornid, mis nimed, misuguseid mereloomasi siit wõib leida, kas on selles kohas kardetawait tuulesid, kust poolt nad puhuwad jne., eht ometi midagi, mis meie filmaringi oleks laiendanud. Leidus mõni nende hulgast niisugune, kes oleks midagi teaduslikumat tahtnud madrustele jutustada, niisugune kukkus teiste ohwitseride laimu alla. Sean mõnda, aga nad pididwad tagasihoidlikult olema, kui ei tahtnud et neid oleks mõnda teise laewa minema kihutatud; nendel ei olnud siis kujukil laewas asju, nad pidid tahtmata wastu oma sõdametunnistust tegema. Oles nad meid õpetanud, oles ka meie nende wastu tänuksilud olnud — neist lugu pidanud. Uga see on kõil, mis nende käest kuuled: "elajas, raibe, aiatagune, närutael niisugune jne." Ja meie ei wõinud ka olla targemad ega sõnakuulelikumad. Niisugusest sõnarest lähed ainult lohimaks ja wihasemaks. Kõil madrused räägidwad nagu ühest suust: "elajalik ümberläitmine ohwitserite poolt, täielik õiguse maha surumine, ja meie ülespidamise raha eneste kätte rõõwimine." Uga siisti, oles keegi wähe laugemalt meie laewa peale waatanud, oles tõega ütelnud: "siin on kõil kõige paremas korras." Seda oleks wõinud ainult wäljanagemise pärast ütelda. Teenistus selles laewas oli päris kannatamine. See oli ujuw wangimoja, tütt Sahalini saart, nagu madrused oma wahel talle nime andsiwad. Peaasialikult oli rohkem meie laewas komander selles süüdi. Laewas hoidis ta kõil "täielikus korras." Peale sõe laadimist oli weel jellest wähe, et laewa masti tipust kuni weeni seest ja wäljastpoolt puhtaks pesime, waib ifegi sõe laadimise kotid. Uga selle asemel, et lord ka kõõli filmata ja waadata, kuidas madrustele jõõki walmistati, tegi ta ainult wast "mollide" järelewaatust, mis nii puhtad pidid olema, et alati hiilgasid.

P. Masfatas.

Ülewenemaalises hullumajas.

IX.

Tund aega miilitšas.

Oh! on nii pak, et lõõ kas wõi kirwes rippuma, suitsetawad kinniwõdetud ja praegu stia toodud ifitud, suitsetab rahwas sõidulubast oodates.

Wõõre taga, kulunud wahariidtega laua ääres, kirjutab üks miilitšonär, arwatawaste wanem, protokoli, teine wõtab passifi wastu, kolmas wahib suure huwitusega pornograafilist piltpostkaarta, mis uulitsal müstaja käest ära wõdetud.

Läbi rahwa rühhib wäike, paljapealaega ja kitsahabemega ifand, nutuste filmadega poisfi enese järele tirides. "Beremees, anna andeks, enam ilmasi ei tee!" hulgub poisfi.

"Ei, waletad, kelm, küll ma find õpetan!" wastab peremees.

"Mis on?" küsib miilitšonär, protokoli kirjutaja.

"Bargapoisfi tõin!"

"Beremees, andke andeks..."

"Ei, waletad!... Näete, mina olen kingsepp, see aga on minu õpipoisfi."

"Roh, ja siis?"

"Warastas nahakäre ära, müüis maha, tõi komprometti!"

"Beremees, ma enam..."

"Õpeta hulgumine! Warastasid? Sunnista üles!"

"Jah."

"Kui wana?"

"Kaksteist..."

"Kudas sul häbi ei ole nii noorelt juba warastada?! Mis siis saab, kui kõik warastama hakkavad?! Mina hakkab warastama, sina hakkab warastama, tema hakkab warastama, — kellel siis asjad saavad olema?! Ah, ja lurjus, niifugune! Ah, ja..."

"Enam ei warasta..."

"Bait, lur... Kas kohtusse tahate anda?" pöörab miilitšionär kingsepa poole.

"Kohtusse, ja wangi tema."

Sulg hakkas krabisema.

Kaks miilitšionäri toowad sisse mehe, kellel otsaesile kirjutatud, et ta sunnitööline on.

"Teo pealt tabasime," teatawad nad.

"Rust?" küsib protokolikirjutaja.

"Kullasepa kaupluse ukse tallal muukis lullusti lahti."

"Died juba ennemalt kinni istunud?"

"Jah, mitu korda," kumardab kinnitõdetu.

"Istuge senits, kuni selle poisiga walmis olen saanud," tähendab protokolikirjutaja lahelt.

Waewalt kümne minuti pärast on luku muukija nagu tina tuhla kadunud.

"Ära putkas!" teatawad miilitšionärid, kes ta toonud.

"Paša lugu! Aga üllastamadis, kes neid kõiki itka kinni püüda jõuab!" lööb protokolikirjutaja käega ja pöörab lähema daami poole, küsides: "Ja mis teil asja oli?"

"Korter tehti paljaks!"

"Oh, kudas ära tülitawad!"

"Wabandage, ma olen esimest korda."

"Mitte islikult teie, waid kõik wargustest teatajad. Palju warastasid?"

"Kohlem kui kahe tuhande eest!"

"Maksab see niifuguse tühja asja pärast kisa tõsta!"

"Lubage, aga see on kõik minu warandus, mis mul mehest, kes sõjas langes, maha jäi!"

"Näete ise, et meie selles süüdlased pole, waid teie mees. Teie, teate, tehte parem nii: oodate niitaua kui kriminaalmiilitš asutatakse ja teatoge siis sinna. Nende asi on wargaid püüda. Meiesse see ei puntu."

"Aga ma sellepärast ruttasingi, et wärskeid jälgi mööda hõlpsam on..."

"Meie ei püüa. Meie asi on prototol teha ja kohtusse lõpetamiseks saata... Istuge eemale, seal ootab veel teegi."

"Beel teegi" on kojamees, kes enesetapmisest teatam tulnud.

"Mis head on?"

"Pesunaine meie majas kihwitab enese ära."

"Mitte?"

"Näidatappega."

"Palju?"

"Lusikatäite."

"Aga" joob terve klaasi tühjaks, siis tule teatama, seni aga pole miilitšil seal midagi tegemist!"

Kojamees sügab kõrwatagust.

Järgmine on mees, kellel kumbagist taskust wiinapudelid peistawad.

"Mispärast selle tõite?" küsib protokolikirjutaja miilitšionäri käest.

"Ea müüitas salaja wiina uulitsal."

"Napsuwiisi?"

"Napsuwiisi ja kinnistes pudelites."

"Misjuguist wiina?"

"Wäljamaa konjakit."

"Koh! Müüsid?" pöörab protokolikirjutaja "lendawa salakõrtsi" poole.

See waitib.

"Sao kõik pudelid wälja!"

Kaks pudelid ilmuvad laua peale.

"Kohlem ei ole?... Wähe!"

Protokolikirjutaja wiib pudelid kuskile isekalisesse

Sunnit pruut.

Peigmees: "Mis sa, Karate, joowad, et homme meie pulmapidul mängitaks."

Pruut: "Ah, ole hea, armas Leo, kas „Lõbus lest“ ehk „Lahutatud naine“."

tuppa, siis, tagasi tulles, hakkab „lendawa salakõrtsi“ peale tubistete laskima.

"Kudas sina, sühke, konjaki nime all lahja solki müüid?! Selle eest üllinda juba oleks waja sind sunnitööle saata! Katsu et sa laod!"

Beel üks paljaks tehtud korter. See kord on lahju kannataja tähtis ametnik.

"Et muud saagi teha, kui kirjuta wargustest!" kirjutab miilitšionär tulmu.

"See ei ole enam wargus, waid täielik rüüstamine, mis minu juures toime pandi. Rahapaberisi üllinda wiisteist tuhat."

"Praeguse kurfi järele ei ole see veel nii wäga palju. Sada wiiskümmend tuhat, see oleks teine asi."

"Kõik hõbe- ja kuldasjad wiidi ära."

"See on arusaadaw. Wäärtasju wargad juba järele ei jäta. Aga mööbel on alles?"

"Alles."

"Tänage selle eest jumalat: ta mööbli wiitwad ära. Istuge natuke aega, ma annan teistesse jaostondadesse teada."

"Mul löödi uur turul üle!" jookseb maamees sinna.

"Sülitage, muud midagi, kõige parem rohi!"

"Mis jaoks?"

"Mis asiata paberit määrda: ikkagi midagi ei leia!"

"Aga teie ju ometi annate tundemärgid pandimajasse teada."

Kerenski (kontr-revolutsiooni meestele): „Teie sülg langeb teie oma peale tagasi ja teie lämbute iseoma kihwtisese!“

„Dota, et wargad sul näilib, kus juundipoodide wahel turu käimas, weel asju pandimajasse wiitwad!“
 „Tähendab, et malka otstidagi.“
 „Muidugi!.. Jumalaga.“

X.

Kui madrused Wene turul laks rööwliit maha lastsid ei tunnud kaugelt suurem osa Tallinna elanikkudest kahtsust selle üle.

„Ei aita muu abindu, peab rööwliite vastu omakohut tarwitama. Ehl siis hakkawad ometi kartma!“ oli fiin ja seal kuulda.

Paraspoole hakkas aga rohkem kaine mates kahtlus maad wõtma:

See kord olid rööwliid teo pealt tabatud, nende süü oli selge. Mis aga siis, kui prowokatsioon tuleb. Näitusel: teie jalutate uulitsal. Kuri wihawaenlane pistab teile salaja oma rahatoti taskusse ja tõstab sealsamas kisa, et teie selle warastanud olete. Inimesed koguwad ümber, teie taskust leitakse wõeras rahatott...

Ja siis tuleb rahwatohus.

Woolab süüta weri...

Weriné udu tõuseb igalpool üle õnnetu Wenemaa... Lämmataw, õudne, tihe...

hiljuti, oma majanduslike streigi puhul, kõigi kodanikkude poole ülestutsega pöörasid, neid toetada, selle eest kõide head lubades.

Wõi peawad nad ainult wenelasi tõsteteks kodanikkudeks!?

XII.

Walitsuse tege wus.

Kuna hiljuti senatist ajaloolised mälestusajad ära warastati, on kohtuminister niisuguste juhtumiste kordumise vastu kõige käre damad abinõud otustanud tarwitusele wõtta. Kartes, et ehl kurjategijad parajal juhtumisel ka senatorid ise ehl ära warastawad ja sel kombel õigusemõistmise tege wust kõige kõrgemas kohtuajutuses halwatsid, käskis minister senatorite kaitselise isearalise kuulipildujate komando asutada. Romando liikmeteks oleksid senati revolutsionimeelsemad ametnikud.

Rahaminister otustas tuletikkude pealt wõetawat aktiifi märksa kõrgendamada, nimelt kuni ühe rublani toosi ehl kümne rublani pati pealt. Nende hüigla-aktiifimalkude was-tuwõtmiseks palgatakse terve rida uusi ametnikka ja seatakse rutuliselt üht riigipanga soomustatud keldrit korada, kus seni ainult tühjad lastid ja kirstud seisid.

Ajutise walitsuse poolt on otustuseks tehtud, et ministrite wahel ettetulewate mõtete lahkiminekute üle tulewikus

Weri, weri, weri...

Metsit, wihane karjamine, metsit hulgumine, saatanlik hirwitamine...

Tants furnukehade peal.

Ei hulla mõista ega sküidistada ei taha, ainult näidata tahaks, et inimese esimene õigus, õigus elu peale on.

Riigi aga esimene õigus on, kodanikkude elu wägiwalla eest kaitssta.

Seal, kus esimene nõudmine kindlustatud ei ole, seal, kus kiskitu inimese elu salga omawoli eest kaitsstud pole, kus nõrgemal kaitsset pole tugewama eest, seal ei ole ka riigi aluspdhja, pole seba hallustungi, mis inimest juba wanal hallil ajal seltskondadesse ühendab.

Seal ei ole riiki.

Ja sel kombel on meil täielik õigus küsida: kas on meil riiki olemas?

Wõi on ihhiselu alused ammu purunenud ja meie elame hüigla ülewene maalises hullumajas!

XI.

„Rohkem lugupidamist Cesti keele vastu tuleks äridelt nõuda. Harilikult nähtuselts just meie rohkauplustes on, et kaubatorikeste peale kauba nimed alati mõnes wõeras keeles kirjutatakse, waatamata selle peale, mis keeles kaupa kiihtakse. Enne sõda oli niisuguselt „walitsewaks“ keeleks Saksa keel, nüüd aga ehivad kaubatorikesi aina wenekeelset pealkirjad. Ja seba kodumaa suuremas Cestii linnas. Kas ei wõtaks äriteenijad waewaks selle peale rohkem tähelepanekut pöörata ja Cesti keelele ka seal kohas oma koht kindlustada. Niisama poleks ka halb, kui mõned nooremad äriteenijad wõhem „ninalad“ Cesti keelt kõnelejate ning lihtsamas riides õhtjate vastu oleksid.“

Nõnda kõneleb leegi loetawas Cesti lehes.

Suwitaw, kas need kaubajellid wiimaks needsamad ei ole, kes alles

Prantsuse maadlemine otsuse teeb. Bastase poolt mõlemi ära peale pandud minister peab ametist lahkumise palvekirja wiibimata ära andma, wastasel korral saab „paptid“ ja hundipasfi.

Diogeneese onupoeg.

Tuli see nii ülliloomuliseks ja ootamata.

Rahe raamaturiiki praod wähest ilmus waim, ajas lambi ümber, wiskas paksu sõnaraamatu laua äärelt maha ja langes „Kus sa käisid, kus sa käisid, sokulene?“ lauldes leentooli. Ta pidas ennast wäga wäikseks ja ülewäga.

„Kas teed on?.. Paberossa! Eht, parem, sigarist. Mis, ei ole sigarist? Noh, kurat teiega, — andke paberossa.“ Ma ulatafin wiisakalt waimule paberossikarbi ja püüdsin, kuni ta suitsetas, tema äkilise külastäigu põhjuseid teada saada.

„Seltsimees waim,“ algasin ma, „mis teil, otsekõhe öölbud, waja on? Teil peab see wist wäga hästi teada olema, et rewolutsion lojamehed alles on jätanud, kes teie tujule warsti tuule tõmbust muretseswad.“

Waim imes tuimalt paberossi; tema lohetus andis mulle julgust.

„Kuulge, teie, waim!“ pragasin ma. — „Siin ei ole ju mitte Durnowo suwemaja. Sunnen ma teid waimust küll! Üleannetud! Teid lähets wa' kadund Stolõpini kätte anda.“

Waim wastas sõbraskult:

„Urge pahandage, herra. Ma olen kaine ja karske inimene.“

„Raske wälja!“

„Kuulage mind. Ma kannatan.“

„Kannatage,“ pahwatafin ma üksteisest.

„Ma kannatan. Wenemaal on paha. Koledused! Meie, waimud, loeme ju ka ikkogi lehti ja teame kõik. Pahad lood on. Korraldus. Korraldagedus!“

„Ja selleks siis ilmutsteigi mulle?“

„Oialt jah. Näete, waimude organisatsiooni initsiativ-gruppe tegi mulle kohuselt kellegi auwäärt kodanikuga liin läbi käia, et tõstis rewolutsionist inimest leida, kellel praeguse seisukorra kurbloolusest aimu on, kes päewasündmuste koledusest aru saab ja tõsijest isamaad aidata tahab. Ma otsin tõstis rewolutsionist inimest.“

„Lubage, lubage!.. Ütelge, olge head, kas teil mitte wast midagi Diogeneesega ühist pole?“

„Diogenes on minu onu.“

„Mii nii. Jätkikult ei ole ma temaga tutaw olnud, aga lugenud olen ma temast. Tema ois ka inimest. Aga kas see inimeseotsimise tung mitte juba wast teie soo wõre wiga ei ole.“

„Jah. Amet pärandatakse tihhti perelonnas edasi.“

„Teltis piinlik wõrkus.“

„Noh, kuidas on siis? Sõidame?“ pöörasin ma waimu poole.

See suitsetas ruttu paberossi ära, wiskas põlema paberossi otta teeklaasi, sülitas iseteadwalt sükrutoosi, ja meie astusime uulitsale.

Uulitsa nurgal kuulas rahwahulk ühte kõnemeest.

„Räe, näe! hüüdis waim erutatult. „See wististe ongi see inimene, keda ma otsin.“

„Seltsimehed!“ karjus kõnemees. „Klasiteaduse arusaamine on praeguse aja differenttsiatsiooni industrialiseerimise eesotsendiks. Pauperisatsiooni protsess.“

Diogeneese onupoeg lehtitas õlast, ja meie lahkusime rahwahulgast.

„Noh?“ küstsin ma. „Leidsite?“

„Keda kuradit! Saage aru, ma otsin — rewolutsionist inimest.“

Waim sammus ärritatult trotuari mööda.

„Seal ta on!“ hüüdis Diogeneese onupoeg. „Seal ta on see wahwa sõjamees, kellest juba Homerus laulis, et juba tema pilgu eest waenlane pügeneb!“

„Ja põikuuultsal seisid tõdeste soldat, kes paberossa müüis ja karjus:“

„Head Soome paberossid! „Hirvi,“ „Majalla,“ „Pet-rograd,“ „Diva,“ „Balo“... Paberossid ja sigaretid!..“

Diogeneese onupoeg laotas lootusetalt käsa.

„Meie läksime ikka edasi ja edasi ja waim, kes siiski weel lootust ei kaotanud tõstis rewolutsionist inimest leida, wõttis laterna wälja, süütas lambi põlema ja hakkas tulle otsima.“

„Jätke juba,“ sõnasin ma. „See on asjata. Wast arwatakse weel, et teie futurist olete.“

„Kuidas soowite... Teie teate ja tunnete ju kohalikka lombeid.“

„Meie sattusime ühe wäikse inimeste huniku peale, kes isekestis salaja sõstas.“

Diogeneese onupoeg kuulas.

Reegi kinniseotud põsega tülse meesterahwas rääkis lähisewa häälega:

„Igal pool on juudid! Tõõliste ja Soldatite Nõukogus juudid. Niitise walitsuses juudid... Igal pool... Wõi arwate, et Brusilow wenelane on? See on lihtsalt warjunimi. Pärts õige nimi on Jbelsõn. Eht Kerensti? Sula juut! Ta ei ole mitte Kerensti, waid Grünberg! Urge usktage! Minult meie keiser oli tõsiwenelane.“

„Meie kiirendamine sammusi.“

„Noormees!“ pööras Diogeneese onupoja poole naisterahwas, kelle eesmärgiks oli ühte rahwahitti teise wastu üles äshtada. „Andke paberossi!“

Waim pööras selja ja meie läksime eemale.

Naisterahwas karjus meile järele:

„Bursshuid!.. bursshuid!..“

Waim waatas kurwalt otsiwa näoga ümberkäijate silma. Meie leidsime inimest, kes saapawitst ja Kerensti piltidega kauplesid, leidsime inimest, kes „Naisterahwaste külmus ja mõjuwad abindud selle wastu“, müüsiwad, leidsime inimest, kes kõnekoosoleku kutsetähki wälja jagasid: „Platoniline kommunism ja tõõliste elu kinitamine“...“

Diogeneese onupoeg ei leidnud, ega leidnud ega leidnud rewolutsionist inimest.

„Teate, mis,“ panin ma talle ette. „Hakake siin uulitsanurgal kõnet pidama. Wast leiate.“

Waim oli nõus ja hüüdis:

„Kodanikud! Tulge siia! Ma otsin tõstis rewolutsionist inimest.“

Kõhe piiras meid suur rahwahulk ümber. Wiibimata waliti eestseisus kõilide parteide eestajatest.

Esimehets waliti keegi noormees, kes „maad ja wabadust“ lubas, kes enese wana poliitika tegelase ütles olewat ja seletas, et ta Aleksander II tapmist Glaterina kanallil osa wõtnud. Tema abiliseks waliti keegi ämmaemand, kes järgmise liigutawa kõnega rahwa poole pööras:

„Seltsimehed! Ma wõin julgeste ütelda, et ma üks wabaduse liikumise alustajatest olen. Ma töötasin ühes dekabristidega ja sain 1905. aasta märsku puhul üles poobud.“ Kui eestseisus oma kohale asus, seletas Diogeneese onupoeg lähikes kõnes oma külastäigu eesmärgi ära ja palus tõstis rewolutsionist inimest näidata.

Ruid eestseisus wõttis temalt sõna ära ja rahwa hulgas tellis läärimine.

„Bursshui!.. Kapitali julane!.. Pahempidi pööratud Wiljukow!..“ karjuti läbisegamini. Käremeelset panid ette, otsekõhe pead otsast ära wäänata.

Suure waewaga sain ma Diogeneese onupoja määratsewa rahwahulgast kerkelt wälja tuua.

„Noh, kallim,“ pöörasin ma pilgates tema poole. „Siimesed ei saanud teist aru?“

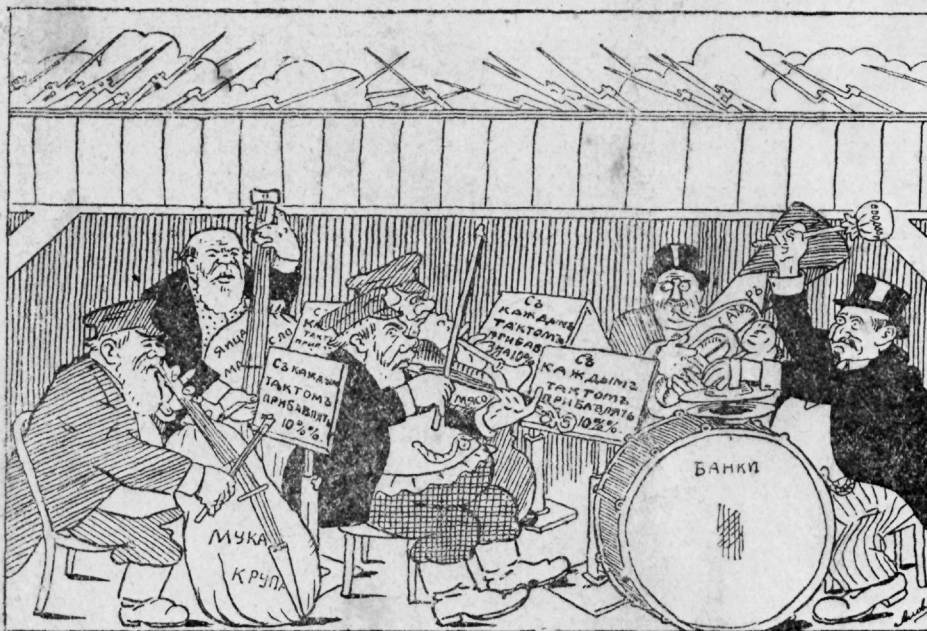
„Sõber?“ wastas waim kurwalt. „Minu onu sattus ükskord niifamagufesse mõllu. Aga ta oli minust targem. Ta hakkas uulitsal inimest hüüdma. Aga kui kodanikud tema ümber kogusid, ütles ta kurwalt:“

„Ma hüüdsin inimest, mitte teid.“

„Teie suurendate liiga. Teie olete lihtsalt arahirmutatud intelligent, kes meie koosolekute sofsalsetest motiweerimistest aru ei saa.“

Waim jurus külmalt minu kätt, pööras ümber ja kadus.

Liikajate wõtjate marš.

Mis puutub meile poliitil? —
See on kõik tühi null!
Meil sihiks tulus tulewit
ja — tandiline küll!

Me kallidusest kšame,
kui kaupä räis meil ait,
ja hinda juure kšame,
et tuleks raha, mait!

Las maksma minna saapapaar
ju warsti sadat kats —
meid ootab laual praad ja taar,
sest rahakott meil paks!

Las sabad sei, ta poe ees,
see hinna tõrgete aab;
meist enesele igamees
sest kasust majad saab!

Mat ütlemad, et hädaoht
ju ootwat isamaad,
kuid kus küll oleks parem loht,
kus rohtem kasu saad!

Mis puutub meile poliitil?! —
See on kõik tühi null!
Meil sihiks tulus tulewit
ja — tandiline küll!

Sitrupi Siim.

Misugune walitsus Wenemaal siise seada?

Walitsuse kriisis on meil praegu palju kangem, kui leima wõi saapa kriisis.

Rahwale on waimasel ajal küll see üks kõik, on walitsust üleüldse olemas wõi mitte, aga kõige pahem on walitsusel enesel, kui teda ei ole.

Seniajani on walitsuses juba kõitsugu kollaseaded ja trikkid ära katsutud, nii et küsitaw on, kas üleüldse enam moodsamat walitsemise wiisi leida ongi.

Paris annab küll head riidemoosid, aga walitsemise wiisi moodi ta ei anna. Ja sellest siis tuleb, et meil ta niisugune nali juhtub, et diktatuur ja wabariit korraga wälja kuulutatasse.

Et nüüd walitsus enam ise ei perehitmisega ega poegimisega hallama ei näe saawat, kutsutatakse 12. septembriks demokratia kongressi kottu, kes siis walitsusele kindlama puki seab.

Et selle kongressi tööd kergendada, paneme oma poolt arutamiseks kaks projekti ette. Kui teine neist hea on, siis on teine paha, ja kui teine neist paha on, siis on teine hea.

I.

Säetagu segawalitsus siise. Nii ütelda „keiserlik-wabariitlik“ walitsus. Las walitsewad korraga keiser ja

president. President pehmendab keisri liig tigeid seadusi ja keiser ei lasse presidenti liig eduline olla. Nii on riigivalitsemises alaline tasataal. Peaks lahtuminekuid wõi tüli keisri ja presidenti wahel ette tulema, siis tuleb asja arutamiseks riigi parematest kodanikest lepitus-kogu kottu kutsuda.

II.

Et Wenemaal, tingimata on neid, kes wabariiti sooviwad, neid, kes konstitutsionlist keisririiki tahawad ja iseäi neid kes piiramata isewalitsust ihlawad, siis oleks kõige diglasem, kui Wenemaal kõik need walitsuse wiisid korda mööda korduts. Seal juures peaks iga walitsuse wiis proportsionalselt nii kaua kestma, kui palju tema poolt häält antud on: nii ütleme, näituseks, kümme kuud oleks wabariit, siis poolteist kuud konstitutsionline keisririit ja wiimaks pool kuud piiramata isewalitsus. Siis otsust peale niisama jölle. Nii oleks siis iga kodaniku parteiit südamesoow täidesud ja tal oma teatud ajajärel seba moodi riigikord, nagu see tema olemisele kohane. Siis laowad kõik parteiitid tüli ja Wenemaal algab suur sisemine rahu.

Need on kaimelt läbi mõeldud projektid.

Kui kongressil südameatäiega riigikorda luuakse, siis on weel kaks äärmist wõimalust riigivalitsemises.

Kas piiramata Rensti diktatur (wabariigi nimi jääb muidugi alles) wõi uus laialine koalitsion, milles kõikide parteide esitajad oleks.

Wiimase wõimaluse korral saaks walitsus kahekümne-
tolme liitmeline.

Walitsusesse saaks siis: Kerenski, Nikolai Romanow,
Lenin, Kornilow, Milukow, Gutschow, Tschernow, Zere-
telli, Durisshewitsch, Schulgin, Metsejew, Plehanow, Burt-
sew, Aleksinski, Kaledin, Krassheninnikow, Manassewitsch,
Manuilow, parun Meyendorff, Rodsjanko, Lõnissjon,
Wilmis, Lurich ja prohwet Tennissjon.

Wiimane oleks wäga kohane toitluseminister.

11. IX. 1917.

Dr. Mina.

Ragu teatris.

Ma olen täitsa rahulik.

Miski asi ei pahanda, eruta ega liiguta mind.

Selles rahulikkuses on midagi sügawmõttelikku. Ma
olen kõigiga rahul: toganemisega, wäe lagunemisega, korra-
tustega, näljaga. Süüdmustest lugedes, milledest küllalt,
et endisel ajal hirmuwärinaga hädatiisa oleks tõstnud:
„peafte!“, jäen ma üksteist, rahulikkus ja isegi veel
lõbusaks. Ma olen harjunud ilma leiwata, piimata, suh-
ruta, wõita ja lihata elama.

Ma arwan, et niisugune rahulikkus minus täielises
riigielust arusaamises oleneb.

Mitte sugugi wähem, ma tunnen enese teatris istuja
etenduste waataja olewat. Ma tunnen lõbu, arwustan,
plakutau täia ja wilistan.

„Bravo! Bis! Da capo!“

„Surraa! Kerenski!“

„Kuulge... Kerenski! Et! Mitte selga rahwa poole
pöörata! Rahwa poole rääkida!“

„Kornilowil on täna uus osa!“

„Maha Kollontai! Tantsib pahaste!“

„Teener! Andke uus binoff. Sellega, mis teie and-
fit, on wõimata aru saada, mis seal liinil sünnib. Ragu
mõni loomakar, tolm... foolskmine. Kes selles süüdi on,
kas näitlejad või näitejuhatus.“

„Süü on pahasti näitelawale säetud.“

„Aga puujalgadega lombakate tants on tore.“

„Muusika on ühetaoline: puhas sõjamaršid...“

„Rahju, et Binna ei mängi, saaks enam nalja!..“

Ma olen huwitatud, plakutan, trambin.

Ma olen etendusjega wähe rahul, wähe mitte.

Ruidu olen rahulik. Igaw ei ole.

Prz.

Enne ja nüüd.

Enne olid: Romanowid, Rasputinid, kõrgused, suu-
rused, hiilgused; olid wüüratid ja wõnnid, parunid ja
wõmmid; olid sandarmid, shtroksnikud; olid kalotid, urjad-
nikud. Olid karistuse salgad, olid wiisad ja malsad; olid
politika wängid — neil rauad ja kongid, ja lufud ja
tabad, kus taga nad wagad... Ruid wiina oli saada.
Kas wõi uputada wõi wiina sees, tõõst roidunud leha!..
Siis odaw oli liha, kõil saia ja subkrut, kartulid, kurgid
ja moosi purgid — kõiki oli odawalt saada. Ei ilma neist
jääda wõind keegi, kel ainult oli raha...

Nüüd on sotsialistid, fõderatistid, demogogid, pro-
pagantistid; kodanlased ja kapitalistid, „tiire mehed“ ja
kommunistid; kadetid, enamlased, liberalid, anarhistid,
wähemlased, radikalid; petifed, wargad, militõnõnõrid,
koosolekud, mintageud, rewolusõnõnõrid; naisste liidud, ühi-
sused, komiteed, nõukogud, klassiwõitlus, partei kisa...

Liha ja leiba meil saada on wisa. Subkrut ja saia
meie saada ei tohi — muudkui pinguta rihma, oota ja ähi!
Ja „hansa“ — see on kallis meil juua; paberist rahad ja
margid ei kõlba ju süüa! Jah, elul on alati head ja
wead mis tulewik toob — kes iredagi teab?

Üks asi selles kõiges kannab süüdi, mis käib paralleel-
lina wanast ja uuest elust läbi. Et see kõigil wist küllalt
juba teada ole — see on: sõda, kellel iialgi lõppu ei tule...

Wanaküla Saks.

Itta moodfakt.

„Aga, Piine, miks sa wiimase ajal tõrges
oled! Nähtawaste igatsed nut talwepalitur?“

„Jah, nüüd, Konrad, hakkad minu käest
musust ainult veel kaardisüsteemi järele saama.
Kaart nadala peale maksab wiis sada rubla.“

20. aastajaja aabits.

(Sõrg).

Soldat — üks langenud sügiselõht, mida tuul täna Aust-
ria kaewikutesse, homme jälle Wene kaewikutesse
kannab.

Sagurlane — üks narmas Nikolai paraadituue hõlmast.
Timukas — turunaene, kes wõi eest hingehinda wõtab.

Tulewik — üks tume punkt.

Uudis — kui demokraatlike wabariigi tipul tsaari kroon
jääraks.

Ülem — see, kellel kõige wähem ütlemist on.

Wennastamisetsõbi — haigus, mis praegusel ajal
soldatite seas liigub.

Meriwaaenlane — kellel wõimalik on tõhtu pungile süüa.

Wiin — üks kättesaamata eluwesi (l'eau de vie).

Wõwarjuid — hallid mundrid, walged kleidid.

Wõpilane — sõna, mis kaob, sest oldakse süüdimisest saa-
dit tart.

Wõmblik — hiilgawate pagunitega ohwitser.

Wõlhelm — Napoleoni karrikatuur.

Wõpp — tähendab „algust“ sellele, kellel huwitust on edasi
kirjutada. Erna T., Linda R.

Rahwateel kodumaal!

Tere kurat! Kus sa olid kurat? Sõjawäljal, kurat.
Kus sa lähed, kurat? Kurat teab, mis seal oli. Kuradid
tulid, andsime kuraditele veel enam. Kurat, kus meil raha
ei ole! Kuradi hea leib. Sakslane oli waganis wiie tunniga
Eesti keele ära õppinud, nii lerge, muud ei ole kui kuurad.

Seltfimehed. õpetage oma suguwendi rääkimc, kes ei
oska rääkida. Puudub haridus ja wiisakus, ei aita üffi
wabadus!

Maja kuulus.

Reie Matsi järomine (162) sõjannumer ilmub
23. septembril.

Rudas revolutsjonäride läsi siis oleks käinud, kui Kornilow võidumeheks oleks jäänud.

Turul.

Salunaine: Müüdsel kallil vabaduse ajal on inimestel ja kaupastel ühesugune digus ja väärtus.

Ostja: Kuidas?

Salunaine: Inimese pead ostavad, aga kaupast pead maitsevad.

* * *

„Kelleks teie soovite saada?“

„Linnapeaks.“

„Uga teie?“

„Abiks.“

„Uga teie?“

„Ma olen vähega rahul. Ma tahaks heameelega linnapea tähtsaks saada.“

Õrdlus.

Rahs vaba kodanikku ajavad uulitsal käiva rahva pärast oleval uulitsal juttu.

„Mis tähendab koalitsionline ministerium?“ küsib esimene.

„Kas teie mõistulugu luigest, hawist ja wähist teate?“ wastab teine.

„Muidugi mõista.“

„Noh, waadake see on ju seesama.“

Remus.

Rikas ja waene.

Rikka mõte.

Kui kõik ilmas rikkad oleks, kellele siis armuandi anda? Kas siis, kui armuandi anda tahad, tuleb põrgusse wõi teisse ilma minna. Ei. Ilma waesteta ei kõlba see ilm kuhugi.

Waese mõte.

Kui kõik ilmas waesed oleks, kelle käest meie siis armuandi paluks? Ei, ilma rikasteta saa ilmas kuidagi läbi! Prz.

Tundemärgid.

Teentja: „Proua, seltsimees tahab teiega kokku saada.“

— „Kas enamlane wõi vähemlane?“

„Sõitis toredasautos, peenikeselt riides, tähendab — enamlane.“ —mer.

Programmimehed.

„Teie programm?“

„Maha kõik, kes vastu! Ja teie oma?“

„Maha kõik — ja peale selle veel teie programm ka!“

Metamorfoosa.

Enam ei nimeta ma oma kullakest kuningannaks, waid... naispresidentiks, sest teate, noh... aja waim on nihule!

Täitsa õige.

Isand X., kel väga palju klienti käib, peab ühel ilujal päewal „eratorraliselt“ wäheselts ajaks kodust ära minema. Sel puhul kirjutab ta uffe peale platati märkusega: „Käisin poole tunni eest wälja; tulen poole tunni pärast tagasi.“

Wie minuti järele astub X. sõber Y. uffe tahta ja, märkust lugenud, pahwatab:

„No, pagan, ta peaks siis ju tagasi olema. X. on jälle sõna murdnud!“

H. Sömer.

Rah arusaamine.

„Küll aga on meie peremees suur kodanlane! Eeskoas on 30 inimest, aga ainult 8 kraadi sooja. Noh, mitte 1 kraadigi ei tule inimese kohta!“ —mer.

Koosoleku teadaanne.

Sel ja sel kuupäewal peetakse ahwitantstajate ülleldine koosolek ära Päewakorras on üksainus punkt: Millal järgmine koosolek kokku kutsub? — nes.

Millal?

Wene turul, juudi poobide wahel, on suur wana kraami turu käimas. Müüjate tubakat, tallanahka, uurisi, jalgrat- taid, riideid, kroonupüüsa, pesu j. n. e.

Kord palub madrus seal jälle juudile waffkraanti. Juut on aga nii wäikesel wiisil ostmisest juba tüdinunud ja küsib:

„Uga millal sina minule its terwe soomeslaw toob?!“